

KOMMUNISTISKT AT UNNA MED-MENNISKJUM AT LIVA VÆL OG VIRÐILIGA, SIGUR FØROYATIÐINDI.

»Føroyatiðindi« er sambandsblað og serstakliga málagn Kristian Djurhuusar, loymanna.

Tað er afturhaldandi, arbeðara og fiskimannafiggindaligt; tað er ikki við mykindum, tá ið tað fer í hernað móti sosialismuni, sosialistum og teirra oddamonnum.

Einki skal verða gjørt teirri arbeðandi fjøldini til bata. Hon má gjarna liða hungur og hall — men hitt almenna lögtingið, má ikki leggja seg út í tað. — Hon má gjarna ganga til grundar, uttan at nokur hjálp verður veitt henni, so hon fær ta tørvandi stríðsmegina, ið hon má hava fyr í at halda uppi øllum lívi her á landi.

Ikki tí — Føroyatiðindi er ikki ein samalt málagn fyr í hesi áskoðan. — Tak hini afturhaldandi — t. d. Dimmu og Dagblaðið — les tey, og tú verður brátt varur við, att øll eru tey meinlik — hvassir tindar á sama tornarunni. —

Beinan vegin sum »Føroyatiðindi« frætti, at javnaðarmenn hövdu sett fram uppskot til frama fyr lönar og livilíkindi fiskimanna, brá tað brandinum og legði í hernað móti javnaðarmonnum, tí teir soleiðis vildu hava hitt almenna at gera tey neyðugu tiltøk fyr at sleppa samfelagnum undan oyðandi verkfalli og orrustu og fiskimonnum undan svarum vinnu og inntøkumissum, soleiðis sum hent er teimum í fleiri fylgjandi ár.

Javnaðarmenn siga: *fiskimenn skulu fáa 800 kr. í minstuløn og haraftrat 15 oyru fyr í kg av fiski, annaðhvørt hesin fiskur er veiddur við báti ella*

skipi undir Føroyum, undir Íslandi í honandi, við Bjarnoyanna ella aðra landir.

Ramir kommunistar!! tveitir Føroyatiðindi eftir javnaðarmonnum. Ja, blaðið spyr: hvat munnu nú Hedtoft og Kampmann fara at siga um partamenninar í Føroyum, og hvat munnu teir fara at siga til at hava ein kommunist í millum sín í fólkatinginum?

Við øðrum orðum: tað at unna sín um medmenniskjum at liva væl og virðiliga í sínum egna landi er kommunistiskt, og teir, sum slíkt finna uppá, eru kommunistar.

Fiskimenn skulu nærur sáttmála-leysir og við ongar trygd ella vissu fyr í vinna eitt einasta oyra tvingast avstað at veiða, og teir, sum hætta sær at leggja út í bardaga fyr av sonnum at tryggja fiskimonnum eina rímliga lön og hampilig livilíkindi, skulu miskenast í eygum fólksins og skírast við heitum, ið eru lítið umtøkt í vesturheimi í dag.

Hetta er aðalsjónarmið »Føroyatiðindi«.

Sosialistapolitikkurin skal avlívast, tí hann ikki vil fylgja afturhaldinum og bert lata standa til, uttan at hugsa um lív og lagnu teirra arbeðandi.

FORMANSSKIFTI

Á ársaðalfundi Havnar arbeðsmanafelags segði formaðurin Jóhan Norðfoss, at hann ikki ynskti afturval. Til formanns varð valdur Martin Kúrberg, ið var formaður frammanundan Jóhan Norðfoss. Martin er kendur við nútíðar fakfelagsrøslu frá Danmark av.

800 KR. OG 15 OYRU FYRI KG.

Á hvørjum vári er so statt her á landi, at skipaflostin liggur fyr teymi, og fiskimenn ganga vinnuleysir. Seinstu tvey árin hava í so máta verið tey ringastu.

Várið 53 fór heilt fyr einki. Verfallið endaði mest sum úrslitaleyst. — Ið hvussu so var, var einki vunnið peningaliga, tó at høvðssokin er at vinna peningaliga. Tað er peningurin, ið er livsnervan hjá fiskimanninum, tí av honum skal ikki bert hann liva, men eisini konan, børnini og so sjálvt heim ið og tað, ið tí torvar á ymiskan hátt.

Várið 54 fór á sama hátt. Sáttmálabøtur vórðu ongar; men í staðin jättaði hitt almenna 800 kr. í minstuløn.

Tað er eingin löyna, at henda minstalonin umvegis er illa umtøkt av teimum flestu. Ikki tí, tey flestu unna fiskimonnum sjálva minstulönina; men tað sum harmar fólk er hátturin, ið hon verður fingin til vegar uppá.

Dygur skattur varð lagdur á allar borgarar samfelagsins. At teir »stóru« komu at gjalda eitt sindur aftrat, má haldast rætt og rímuligt. Har eru ráðini. Men tað, at eisini gomul, sjúk, avlamin, læringar, arbeðskonur og mong onnur, ið einki hava at lata av,

komu undir hetta skattaórættvísi, tók veruliga dámin av minstulönini.

At minstalonin hevur verið misbrúkt dylst ikki. Tíverri er tað soleiðis við allar sosialhjálp; men harfyr má hon verða; tí vit kunnu ikki lata tey nøgu sviða fyr, at nokkur einstøk altið eru til reiðar at misbrúka teir góðar, ið samfelagið roynir at tryggja sínum íbúgvum.

Sum fiskimaður var eg tí ovurfeigin, tá ið eg las uppskot javnaðarmana, har sagt verður, at minstalonin frá í fjór skal standa við; men at fiskimenn nú skulu fáa 15 oyru skoyt uppí kiloprisin á fiski.

Verður hetta uppskot fram, koma allir fiskimenn at fáa lut í tilskoti lögtingsins. Tá koma eisini teir, sum í fjór bert máttu gjalda, at fáa sín part. Hetta vil skapa kappingarhug og rudda burtur orsøkirnar til misbrúk.

Eitt annað ovurstórt framstig er, at hin órættvísi toskaskatturin verður avtikin, og at vit í staðin fáa ein serligan stórmannaskat og útlutningsgjald at rinda hesar eykaútreiðslur hins almenna við.

Tað er tí mín vón, at uppskotið frá javnaðarmonnum verður væl undirtikið.

ið av øllum lögtingsmonnum og fram — til frama fyr allar partar.

Tað eru hvørki fiskimenn sjálvir ella landið sum heild, ið tola hesi oyðandi verkfallini.

Øllum starvsfeløgum ynski eg gott nýttár.

Fiskimaður.

Hond í hond.

Tann økonomiski og sosialpolitiski spurningurin kemur sterkari og sterkari fram. Fakinternationalin og aðrir yrkisinternationalar hava stóðugt hesar spurningar á lofti. Tað er á tí økonomiska og sosialpolitiska økinum tær stóru og samlandi uppgávurnar fylgiggja.

Spurningurin viðvíkjandi arbeðaranna luttøku og avgerðarrætti í driftsleiðslunum verður meira og meira

brennandi í flestu londum. Har má ein stig fyr stig vinna fram bæði fakfelagsliga og politiskt og sjálvandi skal hin stigvíska framgongdin hjá hesum báðum tåttunum í arbeðara-órðsluni vera javnfjar. Tað fakliga og politiska fellur saman.

Soleiðis eisini tá ið tað ræður um at gjøgnumføra 40 tíma arbeðsv.ku. Hír stóðugt hækkingi framleiðslan ger henda spurning meira og meira aktuelan í øllum framkomnum londum. — Við framhaldandi rationalisering kann framleiðslan alsamt hækka, sjálvt um arbeðsleiðin verður styt við 8 tímum um v. kunda. Tey, sum gera hit tyngsta og grundleggjandi arbeðið, skulu sjálvandi hava sín part av teirri økonomisku framgongdini. Tí mugu varðarnir flytast fram, ikki bert økonomiskt, men eisini sosialt, har spurningur um øka trygd er fremstur.

SKÚLASKAPUR OG MENTUNNARLÍV

Menning og vøkstur í mentunnarlívinum hevur altíð verið eitt av fremstu málum sosialistanna.

Afturhaldið hevur altíð verið trekt á hesum øki.

Eitt væl útbýgt mentunnarlív krevur pening, nógv pening.

Men tá ið tað kemur so vítt, at peningurin skal fáast til vega, tá svikjur afturhaldið. Í Føroyum hevur ikki verið frægar enn aðrastaðni, men heldur nógv verri verðið á tann hátt.

Her hevur tí mentan verið ein mistrívningur. Ein mistrívningur, sum dýrt at standa. Og tað verður okkum dýrari og meinari í hvørjum, um afturhaldsflekkarnir fáa löyvi at sita við ræðinum, tí vit og mentan og andalig menning er grundarlagið undir einum og hvørjum framburði, á hvørjum øki tað so er talan um, andaligum ella handaligum, materiellum.

Verið vís í tí, at munandi mentunarlígst framstigið verði vit ikki at fáa fyrr enn sosialistarnir fáa avgerandi orðið á okkara stjórnarsessum. Tí einans sosialistarnir hava stevnuna so fullfíggaða, at hin peningaligi spurningurin kann verða loystur.

Allastaðni, har ið sosialistarnir hava haft ræðið ella verið so mannsterkir, at afturhaldið, óttafuld fyr fólksins dómi, ikki hevur torað at strítt imóti tí harða sosialistiska trýstinum fyr mentunarlígst framburði, hevur mentunarlívið haft gróðralíkindi. Tey sosialistisk stýrdu londini standa tí mentunarlíga nógv fremri, enn tey kapitalistisk stýrdu londini.

Har ið landið ger seg til harra yvir peningaorkuni, kunnu allir samfelagsspurningar lættliga verða loystir, men stavnhalðið afturhaldsflekkanna er, at stórmenn skulu ráða yvir peninginum og skalta og valta yvir teimum, sum teimum lystir.

Landskassin verður tí altíð í hondum afturhaldsins ein peningaligur mistrívningur, ið einki orkar.

Ein veikur landskassi er ein landslúkkka.

Tað vil tí vera líka ørt at krevja, at fólkaflokkurin, sambandið og enn minni tjóðveldisflokkurin við sín loys-

ingarvillu skulu loysa t. d. allar spurningar í samband við hægri og lægri skúlskap okkara, sum at royna at oysa úr einum tómun brunni.

Sosialistarnir kunnu harafturímóti gera tað. Teir hava prógvað, at teir eru fúsir til verka.

Vit kunnu taka sum dømi, hvat ið er hent á mentunarrokinum í Svøríki. Har sosialistarnir hava sitið við stjórnarvaldinum í yvir 20 ár, um ikki altíð við meirluta, so tó har útundir:

Í fylgjandi talrøð er fremra talið, tá ið teir tóku við, seinni talið tað sum er nú.)

1932-33 1952-53

Lærdir skúlar	milj. kr.	8,7	60,8
Yrkisskúlar	milj. kr.	2,6	37,0
Fólkaupplýsing	milj. kr.	1,7	9,3
Fólkaundirvís.	milj. kr.	83,5	507,0
Aðr. lærustovn.	milj. kr.	0,04	7,9
Viðskap., listo.a.	milj. kr.	0,8	26,0

Her er vissiliga nakað hent. Men kortini halda sviar, at nógv er eftir at gera.

Men so leingi sum sosialistarnir sita á stjórnarpallinum, er eingin vandi fyr, at steður kemur í tey stóru mentunarfremstigin.

Hava vit ikki nógv at læra av svium! Og tá mest av øllum:

AT FYLKJAST UM SOSIALISMUNA.

Nýtt orðasavn.

Í heil 10 ár hevur Hvalvíkarlærarin Jógvan við Anna arbeitt við einum føroyskum orðasavni. Orðasavnið er nú liðugt, ein partur eisini reinskrivaður. Farið verður nú undir prentingararbeðið, ið væntandi verður gjørt á Landsprentsmiðjunum.

Leingi, ja, alt ov leingi hevur okkum vantað eitt tilíkt orðasavn. Hetta verður bæði lesandi og skrivandi fólk ein ovurstór hjálp og ein dyggur stuðul.

Jógvan við Anna er gitin frøðingur í føroyskum máli, so eingin ivi er um, at hetta er fullfíggað verk, ið hann her hevur greitt úr hondum.

Ein lítill partur av orðasavninum hevur verið prentaður í Skúlablaðnum.